

Til Social-, Bolig- og Ældreministeriet
alek@sm.dk med kopi til p-handicap@sm.dk .

Den 21 06 2024

Sagsbeh. tg_lev

Levs høringssvar vedr. ”Udkast til bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter lov om social service”

Lev fremsender hermed vores høringssvar på ovenstående bekendtgørelse.

Vi henviser indledningsvis til det høringssvar, som Lev fremsendte i forbindelse med det lovforslag, som udstedelsen af denne bekendtgørelse er knyttet til. Heraf fremgår det, at vi fandt lovforslaget ekstremt problematisk og derfor anbefalede, at det ikke blev fremsat. De ændringer af lovforslaget, som skete efter forslagets fremsættelse, ændrer ikke på denne samlede vurdering, om end ændringerne udgør afgrænsede forbedringer.

Generelle kommentarer

Bekendtgørelsesudkastet indebærer samlet set en lang række vidtgående forringelser af retssikkerheden for, og beskyttelsen af, blandt andre voksne med udviklingshandicap.

Det drejer sig om betydelige forlængelser af de perioder, hvori en forhåndsgodkendt magtanvendelse er gældende, samt om vidtgående lempelser af kravene til registrering og indberetning af gennemførte magtanvendelser.

Lev finder disse ændringer stærkt bekymrende og forudser, at det vil føre til, at flere borgere i målgruppen udsættes for flere magtanvendelser end hidtil og i længere tid.

De foreslåede ændringer vil desuden indebære væsentlige forringelser af det grundlag, som socialtilsynene har for deres tilsynsvirksomhed. Tilsynene vil med de foreslåede ændringer få indberetninger af lavere kvalitet og troværdighed, samt modtage oplysningerne om magtanvendelser med betydelig længere mellemrum.

Tilsynets mulighed for at gribe ind over for problematisk praksis i fx et botilbud vil derfor blive forringet betydeligt, hvilket udgør en alvorlig risiko for de berørte borgere, særligt i relation til fastholdelser i hygiejnesituationer, som må anses for at være en meget indgribende form for magtanvendelse.

Frister for registrering og indberetning

Bekendtgørelsesudkastet indebærer meget omfattende lempelser af kravene til registreringen og indberetningen af forhåndsgodkendte magtanvendelser.

Alle magtanvendelser – også de forhåndsgodkendte – har efter de hidtidige regler skullet registreres og indberettes, hver gang disse indgreb blev anvendt. Reglerne var begrundet i hensynet til borgernes retssikkerhed og beskyttelse, herunder også muligheden for at føre et betryggende tilsyn med anvendelsen af magt og indgreb.

Med udkastet til bekendtgørelse skal personalet i botilbud mv. fremover kun foretage *én årlig skønsmæssig* opgørelse og indberetning af antal gange, hvor der er anvendt forhåndsgodkendte magtanvendelser og indgreb over for en borger (18 måneders periode for brug af stofseler).

Årlig skønsmæssig opgørelse og indberetning omfatter låsning og sikring af yderdøre og vinduer; låsning af døre til fælles opholdsrum, servicearealer og fælleskøkkener; låsning af låger til et udeareal; fastholdelse i hygiejnesituationer; brug af stofseler.

Lev mener, at det er meget vidtgående, at registrering og indberetning af magtanvendelse og indgreb lempes i det omfang, der lægges op til i bekendtgørelsen.

Vi finder det særligt betænkeligt, at fysiske fastholdelser i hygiejnesituationer blot skal opgøres skønsmæssigt én gang årligt. Som angivet i vores høringssvar på lovforslaget, er det en helt ubegrundet formodning, at fastholdelser i hygiejnesituationer skulle være *”mindre indgribende”* end andre fysiske fastholdelser (jf. lovforslagets bemærkninger).

Vurderingen af, hvorvidt en borger oplever en fysisk fastholdelse indgribende og integritetskrænkende, kan aldrig bero på *formålet* med indgrebet. Uagtet om en fysisk fastholdelse sker for at forhindre personskade eller om fastholdelsen sker med henblik på gennemførelse af

hygiejneomsorg, vil den opleves som helt tilsvarende indgribende for den enkelte.

Årlige skønsmæssige registreringer af fysisk magtanvendelse og indgreb over for mennesker med handicap er et vidtgående og meget principielt nybrud i servicelovens magtanvendelsesregler.

Det indebærer en betydelig risiko for, at registreringerne bliver endog meget upræcise, hvilket vil udgøre et væsentlig problem borgerens retssikkerhed og krav på beskyttelse mod unødvendig magtanvendelse.

Den skønsmæssige registrering over meget lange intervaller, vil i praksis gøre det særdeles vanskeligt – og ofte umuligt – for myndigheder og socialtilsyn at vurdere, hvorvidt gennemførte fysiske fastholdelser og anden magtanvendelse er lovlige. Det vil i praksis være nærmest umuligt at få pålidelig dokumentation for om personalet har iagttaget proportionalitet i situationerne med magtanvendelse, om der er forsøg med pædagogiske alternativer til brug af magt etc.

Herved øger denne bekendtgørelse efter Levs opfattelse risikoen for rutinemæssig magtanvendelse. Det øger således risikoen for, at magtanvendelse – f.eks. daglige fysiske fastholdelser i hygiejnesituationer – anvendes over for flere borgere end hidtil, i betydeligt længere perioder end hidtil, og i situationer, som tidligere blev løst helt eller delvist med pædagogiske indsatser.

Lev opfordrer på denne baggrund til at udkastet til bekendtgørelse ændres således at ethvert indgreb altid registreres og indberettes. Særligt fysiske fastholdelser bør være omfattet af et krav om registrering i hvert enkelt tilfælde. Frekvensen for indberetning kan evt. fastlægges til mellem 14 og 30 dage.

Såkaldt ”kraftig modstand” mod indgrebet

Bekendtgørelsesudkastet angiver, at en forhåndsgodkendt magtanvendelse straks skal registreres og indberettes, hvis ”... *personen, over for hvem der truffet afgørelse, kraftigt modsætter sig personalets brug af indgreb*” (§18, stk. 4).

Lev mener, at det er stærkt bekymrende, at bekendtgørelsen lægger til grund, at borgeren skal være i stand til at yde modstand – eller ligefrem kraftig modstand – før der stilles krav om straks registrering og indberetning af en magtanvendelse.

Et sådant modstands-kriterium afspejler for os at se en utilstrækkelig indsigt i den målgruppe, som er omfattet af denne type magtanvendelser. Mennesker med omfattende fysiske, kognitive og kommunikative funktionsnedsættelser vil i mange tilfælde være helt ude af stand til kraftigt, eller mindre kraftigt, at modsætte sig personalets brug af magt. Alene fordi deres funktionsnedsættelse gør dem ude af stand til det.

Konsekvensen af dette modstands-kriterium bliver derfor indirekte, at mennesker med omfattende og komplekse handicap ydes en betydeligt ringere beskyttelse mod ikke-nødvendig brug af magt og indgreb.

Det finder stærkt vi problematisk.

At borgerens modstand tilmed skal kunne betragtes som "kraftig" forstærker dette problem, idet personer, som kun er i stand til at yde svag eller indirekte modstand, efterlades i en særlig sårbar situation med svag beskyttelse mod unødvendig magtanvendelse.

Det princip, som bekendtgørelsen hermed indirekte lægger til grund er, at jo mere indgribende dit handicap er, jo svagere beskyttelse har du krav på. Et sådant princip finder vi helt uacceptabelt.

Fortolkningen af hvornår der ydes "kraftig modstand" er desuden alene overladt til personalet i botilbud mv., hvilket vil give anledning risiko for betydelige forskelle i vurderingerne fra botilbud til botilbud – og fra medarbejder til medarbejder. Risikoen for vilkårlighed er derfor betydelig.

Endelig finder Lev, at 'kraftig-modstands-kriteriet' indebærer en risiko for mennesker med betydelige kognitive, kommunikative og fysiske funktionsnedsættelser, der udsættes for gentagende indgreb og fysiske magtanvendelser, resignerer. En borgers manglende modstand mod en magtanvendelse kan således over tid komme til at handle om, at borgeren oplever det som nyttesløst at udtrykke modstand. Magtanvendelsen opleves fortsat som et integritetskrænkende overgreb, men afmagten fører til resignation og passivitet.

Lev finder samlet set modstands-kriteriet ekstremt problematisk. Både principielt i forhold til handicap- og menneskesyn, og helt konkret i forhold til den helt konkrete praksis, som risikerer at udvikle sig i botilbud mv. på baggrund af kriteriet.

Lev opfordrer på denne baggrund til at bekendtgørelsesudkastet ændres, således, at enhver magtanvendelse altid skal registreres og indberettes, uagtet om borgeren udtrykker modstand eller ej.

Såfremt 'modstands-kriteriet' fastholdes opfordrer vi til, at bekendtgørelsen tydeliggør, at borgerens modstand altid bør ses i relation til den pågældende borgers forudsætninger for at yde/udtrykke modstand. Vi opfordrer desuden til at "kraftig" helt udgår af bekendtgørelsens definition af hvilken modstand, der skal være tale om.

Afsluttende kommentarer

Lev mener, at den netop ændrede magtanvendelseslovgivning er stærkt problematisk, herunder ikke mindst nærværende bekendtgørelsesudkast. Vi forudser, at ændringerne samlet set vil føre til flere magtanvendelser; over for flere mennesker; i længere tid.

Dette kursskifte i dansk social- og handicappolitik stiller vi os helt uforstående overfor skulle være påkrævet i et ekstremt velstående samfund som det danske.

Vi vurderer desuden, at de gennemførte ændringer – inklusive denne bekendtgørelse – repræsenterer et meget grundlæggende og entydigt brud med FNs handicapkonvention. Ændringerne af magtanvendelsesreglerne udgør således en meget klar *forringelse* af realiseringen af mennesker med handicaps rettigheder efter konventionen. Denne forringelse er et klart tilbageskridt, og dermed et klart brud på konventionens princip om progressiv realisering af mennesker med handicaps rettigheder.

Med venlig hilsen

Anni Sørensen
Landsformand